

СТАНОВИЩЕ

От проф. Валентин Гърков, доктор

Относно публично обсъждане на докторска разработка за присъждане на образователната и научна степен „доктор”, научна специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка“ в професионално направление 7.6 Спорт

Научна Специалност: Туризм-алпинизъм

Университет: Национална Спортна Академия „Васил Левски“

Катедра: „Туризм, Алпинизъм и Ориентиране”

Заглавие на Дисертацията: **„Заниманията с катерене като средство за повишаване на физическата дееспособност и психическа устойчивост при юноши и девойки“**

Име на дисертанта: **Красимир Георгиев Радков**

Научен ръководител: **доц. Николай Панайотов, доктор**

Представеният за рецензиране дисертационен труд е в обем 117 стандартни страници и в структурно отношение се състои от: увод, три глави, изводи, препоръки и списък на използваната литература, включващ 141 източника: 59 на български език, 61 английски и 21 интернет страници, коректно цитирани в труда. Дисертацията е онагледена с 29 фигури, 32 таблици и 5 снимки.

Темата на дисертацията е актуална и определя последващата проблематика - заниманията с катерене като средство за повишаване на физическата дееспособност и психическа устойчивост при юноши и девойки. Субектите на изследване са ученици от 10-ти и 11-ти. клас от 119 СУ „Академик Михаил Арнаудов“, гр. София.

Уводната част е твърде лаконична и в нея не се изяснява докрай основната идея на дисертационния труд.

Първа глава (стр. 5 – стр. 65) с пет подглави (паргарфи).

Последователно авторът ни представя своите виждания относно теоретико-методически и организационни аспекти на физическото възпитание и спорта в образователната система на Република България, а също така същността, мястото и значението на катеренето като избираема форма към часовете по физическо възпитание и спорт в училищната среда.

Желанието на докторанта да включи различни понятия като катерене, спортно катерене, спортна анимация е в лек дисонас с основната идея, но тук също така се открива и безспорната му ерудиция. В това си желание понякога докторантът използва недотам прецизирани термини като «полезни ползи» (стр.18, ред 6).

В подглава 1.3 откриваме познати теоретични постановки, отнасящи се до отдавна постулирани определения - за физическа дееспособност например. В подглава 1.3.2. авторът прави ретроспекция на изследвания, които той е открил в ползваната литература, те са отнесени до разкриване на някои физиологични характеристики и промени в организма на занимаващите се с катерене. В края на подглавата се извежда своего рода междинна хипотеза, в която авторът твърди, че:

«Подобряването на нивата на всички основни двигателни качества, благодарение на заниманията със спортно катерене, също свидетелства за полезния ефект върху жизнеността. Смятаме, че тези промени биха корелирали с подобрения на нивата на устойчивост на стреса, както и на Аз-ефективност, за което свидетелстват български научни трудове» - край на цитата.

Твърдението, че заниманията със спортно катерене подобряват нивата на *всички основни двигателни качества*, звучи доста претенциозно, но недоказано заради наличието на думата *всички*!

В подглава 1.4 авторът прави опит да изведе някои параметри на *психическото развитие и устойчивост на ученици от юношеска възраст*. Оставям тяхното интерпретиране и анализ на специалистите – психолози от научното жури.

Като цяло приемам, че направеният теоритичен анализ е позволил на докторанта да изгради своята хипотеза, а именно - *Заниманията с катерене по предложения авторски модел и иновативна програма, ще съдействат за подобряване на физическата дееспособност и психическата устойчивост на подрастващите юноши и девойки*.

Втора глава (66-80 стр.) „Методология, методика и организация на изследването“, съдържа следните подглави:

Методологични основи на изследването;

Цел, задачи, предмет, обект и субект на изследването;

Методика на изследването

Организация на изследването.

Добре са формулирани: предмет, обект, цел, задачи, теза, методологичен апарат, ограничения.

Формулираната цел на дисертационния труд - *Разкриване на влиянието на заниманията с катерене като средство за повишаване на физическата дееспособност и психическа устойчивост при юноши и девойки*, е коректна спрямо хипотезата и постулираните предмет и обект на изследване.

Основно внимание при анализа на втора глава следва да се обърне на предложението от докторанта концептуален „Модел за начално обучение по катерене за юноши и девойки“ (блок-схема 1, стр. 69), въз основа на който е разработената Експериментална програма за начално обучение по катерене за юноши и девойки. Всъщност, това са основните иновативни компоненти на предложената за рецензиране дисертация.

Разработената и предложена експерименталната програма отразява технологията на процеса на обучение. При разглеждането и се натъкваме на някои постановки, които имат определено дискуссионен характер.

Например малкият дял на теоретичната подготовка - само 1 час. Посочената организация на заниманията, макар наистина да следва класическата форма от *подготвителна, основна и заключителна част*, като времетраене е доста удължена - 20+90+10 минути.

Според мен тестовата батерия „Еврофит“ не се вписва в определението – *Специфични спортно-технически тестове*!

Трета глава (81-120 стр.) – Анализ на резултатите е подчинена и следва поставените задачи и предварително определените като порядък тестове.

Много ми се искаше анализът на резултатите от отделните тестове да не е толкова пестелив. При повечето той се свежда до разясняване на получените данни (цифри), но не се търсят евентуалните причини и какво следва да разбираме от тях. На страница 102 авторът прави опит да „оправи“ нещата с изведено генерално заключение за проведените занимания и техния ефект по отношение на теста „Еврофит“.

Написаното от докторанта в края на тази глава – *„В заключение на всички анализи направено до тук, можем спокойно да кажем, че заниманията със спортно катерене спомагат правилното развитие на юношите и девоите, като то може да бъде използвано като средство за повишаване на физическата дееспособност и психическа устойчивост на учениците“*, според мен е и основният, генерален извод от разработката.

Изводи и препоръки. Като цяло те потвърждават работната хипотеза на автора, а именно: заниманията с катерене по предложения авторски модел и иновативна програма, повлияли подобряването на физическата

дееспособност и психическата устойчивост на подрастващите юноши и девойки – ученици.

Отправени са две препоръки, от които само първата звучи като такава.

В заключение ще отбележа, че предложеният дисертационен труд има необходимото научно съдържание и качество. Независимо от направените от мен критични бележки (повечето са от формален характер) смятам, че дисертацията има достойнствата на завършен научен труд. Аз ще гласувам „За“ и предлагам на уважаемите членове на научното жури да гласуват да бъде присъдена ОНС „доктор“ на докторант Красимир Георгиев Радков, по професионално направление 7.6 – Спорт, докторска програма „Теория и методология на спортната наука” .

08.01.2022 г.

С О Ф И Я

Член на Научното жури:

(проф. Валентин Гърков, доктор)

OPINION

From Prof. Valentin Garkov, Ph.D.

On the public discussion of a doctoral dissertation for the award of the educational and scientific degree "Doctor" (PhD), scientific specialty "Theory and methodology of physical education and sports training" in the professional field 7.6 Sports

Scientific field: Tourism-mountaineering

University: "Vasil Levski" National Sports Academy

Department: "Tourism, Mountaineering and Orienteering"

Thesis Title: "Climbing as a means of increasing physical capacity and mental resilience in boys and girls"

Name of the doctoral student: Krassimir Georgiev Radkov

Scientific Mentor: Assoc. Prof. Nikolay Panayotov, Ph.D.

The dissertation presented for review has a volume of 117 standard pages and structurally includes: introduction, three chapters, conclusions, recommendations and a list of references including 141 sources: 59 in Bulgarian, 61 English and 21 websites. The dissertation is illustrated with 29 figures, 32 tables and 5 photos.

The topic of the dissertation is relevant and defines the following issues - climbing as a means of increasing physical capacity and mental resilience in boys and girls. The subjects of the study are students from the 10th and 11th. class of 119 secondary school "Academician Mihail Arnaudov", Sofia.

The introductory part is very laconic and does not fully clarify the main idea of the dissertation..

First chapter with five subchapters (pargarf's).

Consistently, the author presents his views on theoretical and methodological and organizational aspects of physical education and sports in the educational system of the Republic of Bulgaria, as well as the nature, place and importance of climbing as an elective form of physical education and sports in school.

The author desire to include various concepts such as climbing, sport climbing, sport animation, is in slight dissonance with the basic idea, but here is also found his undeniable erudition. In this desire, the doctoral student sometimes uses not very precise terms, such as "useful benefits" (p. 18, 6 lines).

In subchapters 1.3 we find well-known theoretical statements concerning long-postulated definitions. For physical capacity, for example. In subchapter 1.3.2. the author makes a retrospective of studies that he has found in the literature used and related to the disclosure of some physiological characteristics and changes in the body of climbers. At the end of the subchapter, a kind of intermediate hypothesis is presented, in which the author claims that:

"Improving the levels of all basic motor skills, thanks to sport climbing, also testifies to the beneficial effect on vitality. We believe that these changes would correlate with improvements in the levels of stress resilience, as well as self-efficacy, as evidenced by Bulgarian scientific papers "- end of quote. Statement that sport climbing improves the levels of all basic motor skills, sounds quite pretentious, but unproven in the presence of the word *all!*

In subchapter 1.4 the author tries to derive some parameters of mental development and resilience of adolescents. I leave their interpretation and analysis to the specialists - psychologists from the scientific jury!

In general, I believe that the theoretical analysis has allowed the doctoral student to build his hypothesis, namely -... that climbing activities on the proposed author's model and innovative program will help improve the physical capacity and mental stability of adolescents.

The second chapter "Methodology, methodics and organization of the study" contains the following subchapters:

Methodological bases of the research;

Purpose, tasks, subject, object and subject of the research;

Research methodology

Organization of the research.

They are well formulated: subject, object, goal, tasks, thesis, methodological apparatus, limitations.

The formulated goal of the dissertation - *Discovering the impact of climbing as a means of increasing physical capacity and mental stability in boys and girls*, is correct to the hypothesis and the postulated subject and object of study.

The main attention in the analysis of the second chapter should be paid to the conceptual “Model for initial climbing training for boys and girls” proposed by the doctoral student (see block diagram 1, p. 69) on the basis of which the Experimental program for initial climbing training for boys and girls. In fact, these are the main innovative components of the dissertation proposed for review.

The developed and proposed experimental program reflects the technology of the learning process. While looking at it, we come across some productions that are definitely debatable.

For example, the small share of theoretical training - only 1 hour. The mentioned organization of the classes, although it really follows the classic form of preparatory, main and final part, as the duration is quite extended - 20 + 90 + 10 minutes.

In my opinion, the test battery "Eurofit" does not fit into the definition - Specific sports and technical tests!

Chapter Three - Analysis of the results is subordinated and follows the set tasks and pre-defined as the order of tests.

I really wanted the analysis of the results of the individual tests to be less economical! For most, it comes down to explaining the data obtained (numbers), but we are not looking for possible reasons and what we should understand from them! On page 102, the author tries to "fix" things with a general conclusion about the activities conducted and their effect on the Eurofit test.

What the doctoral student wrote at the end of this chapter - *"In conclusion of all the analyzes done so far, we can safely say that sport climbing helps the proper development of boys and girls, and it can be used as a means of increasing physical capacity and mental resilience of students"*, in my opinion, is the main, general conclusion of the study.

Conclusions and recommendations. In general, they confirm the author's working hypothesis, namely: climbing activities on the proposed author's model

and innovative program, have sufficiently contributed to improving the physical capacity and mental resilience of adolescents - school girls and boys.

Two recommendations have been made, of which only the first sounds like that!

In conclusion, I will note that the proposed dissertation has the necessary scientific content and quality. Despite the critical remarks I have made (most of them are of a formal nature), I believe that the dissertation has the merits of a completed scientific work. I will vote "Yes" and propose to the esteemed members of the scientific jury to vote to be awarded scientific title "Doctor" (PhD) to Krassimir Georgiev Radkov, in professional field 7.6 - Sports, doctoral program "Theory and Methodology of Sports Science".

January 7, 2022.

Member of the Scientific Jury:

SOFIA

(Prof. Valentin Garkov, PhD)